

50 ВІДТІНКІВ ТОРІШНЬОГО СНІГУ

(рецензія на виставу «ТОРІШНІЙ СНІГ» Ірини Калашнікової)

Ілона Михніцька,

студентка 4 курсу Інституту філології

КНУ ім. Тараса Шевченка

А ви знаєте, що таке торішний сніг? Ну як же, торішний, ну сніг! Ні, не знаєте? Тоді вам конче треба піти в Центр ім. Леся Курбаса на виставу Ірини Калашнікової за п'есою Олега Миколайчука-Низовця. (Там ще в головній ролі заслужений артист України Сергій Мельник). «Торішний сніг» називається.

Після перегляду монодрами на губах залишається присмак іронії, а в голові запитання: чи справді Шекспір був запеклим м'ясоїдом? Жартую, звісно, не тільки це запам'яталося. Але про все по порядку.

На перший погляд, це історія про такого собі ловеласа на ім'я Альфонсо, що пригадає свої бурхливі романи. Але ж на афіші читаємо: «...його світ – школа, а він – деміург, учитель...». Ага, учитель значить. Ім'я Альфонсо має негативну конотацію, у звичайному житті так говорять про чоловіка, що живе за рахунок жінок. Однак у виставі персонаж прагне від учениць енергії, а не матеріальних благ. Він не може насититися ніжністю, еротикою, любовними драмами.

«Ну ось, Альфонсо, і тебе вже можна привітати. Нарешті, й ти віддав Богові душу! Всю – без останку», – так звучить чи не перша репліка у виставі. Суть у тому, що головний персонаж із офіціантів перекваліфікувався в митці. Непогана зав'язка. «А творити і бути на службі у мистецтва – це те ж саме, що віддати Богові душу. І я віддав її. Усю! Без залишку». Чи це не означає, що в мистецтво можуть повернутися всі, кому не лінь? Очевидно, так. Відчуваєте запах авторської іронії? У сучасному постмодерному світі можливо все, навіть продавати за тисячу доларів банан.

Працюючи офіціантом, персонаж задовольняв забаганки інших, мистецтво ж – свобода, відмова від прислугування. Стосунки з жінками теж закінчуються швидко через бажання бути вільним, а ще не втратити себе: «І коли я віддавав їй свої ідеї, вона хотіла отримати мою душу. Коли я віддавав

їй свої квіти, вона домагалася ще й моєї землі. Коли я віддавав їй мій піт, вона потребувала ще й моєї крові. І коли я віддав їй усю свою любов, вона стала вимагати усе моє життя». Реальна загроза, визнаємо.

Альфонсо, немов атлант, тримає на своїх плечах кістяк вистави. Сергій Мельник напрочуд тонко відчув характер персонажа: його іронічність, екстравертність, місцями нарцисизм, бажання грати на публіку. Дівчата реагують на його харизму, немов кицьки на валеріану. Часом видається недолугим, смішним, абсурдним те, що чоловік проголошує у своїх монологах: «...як казала колись моя добра знайома Дорота, я ніколи до рота не братиму те, що вже було у чиемусь роті...». А як вам подобається така словогра: «АЛЬФОНСО. Офіціанте, а де моя пригоріла яешня? ОФІЦІАНТ (пробігаючи далі). Пригорає. АЛЬФОНСО. Отож бо, треба було просто замовити круті варені яйця, і це було б – круто!»? Усіх авторських жартиків не запам'ятати, дослівно їх відтворити зась, але коли є під рукою свіженька збірка п'єс О.Миколайчука-Низовця «Алхімія слова», то вони завжди з тобою.

А ось з'являється ще один персонаж – офіціант, що обслуговує Альфонсо, правильніше сказати «офіціантка», роль якої вельми органічно виконує молода актриса Мальвіна Салійчук. Діалог головного персонажа з офіціанткою нагадує батл стендаперів: хто кого переговорить, пережартує. На початку обоє міцно звиті в одну косу. Це відчутно особливо, коли персонажі міняються місцями: Альфонсо перебирає на себе роль офіціанта, а його «колежанка» стає звичайним відвідувачем. У такий спосіб здійснюється звільнення Альфонсо. Цікаво, чи не так? Вистава й вирізняється тим, що в ній ми бачимо багато як письменницьких, так і режисерських знахідок перекодування літературного тексту на театральну мову. Тандем Ірини Калашнікової й Олега Миколайчука-Низовця, до речі було б сказати, має давню й успішну історію.

Щодо жінок, їх було багатенько, цілий гарем особин різної масті. Мія – породження чистоти й цноти, Дорота – справжня «варшавська кобіта», Аманда – жінка-хижачка, Мірабель – утілення жіночності й еротизму, Діана – просто «неймовірна жінка». Альфонсо навчає когось із учениць бути сніжинкою, когось – танцювати, а потім стає їхнім екзаменатором. Чи це не про патріархальний світогляд? Панянки мусять щось доводити одному чоловікові, а потім іти з його життя, коли він того забажає. Проте кожна «німфа» прагне більшого, й таргани в її голові прагнуть того ж.

Мабуть, дуже символічно, що навіть на небесах Альфонсо потрапляє в жіноче оточення (офіціантка, яку персонаж намагається навчити тан-

цювати, богині, що приходять до Альфонсо наприкінці). Це ніби розплата за ставлення до жінок, свідчення того, що не тільки чоловік може гратися іграшкою, а й сам ризикує нею стати. Я вже чую, як затяті феміністки вигукують: «Ага, попався, голубчику!». Промовистим є епізод, коли офіціантка наступає на ноги Альфонсо під час танго (За словами Альфонсо, «мистецтво танцю полягає в тому, аби партнерка прибрала ногу раніше, ніж на неї наступить партнер»).

«І до чого тут докласти торішній сніг?» – запитаєте ви. Торішній сніг – символ того, що повернути неможливо. Він лишається тільки в спогадах, у спільній пам'яті. А хто згадає, приміром, Альфонсо? Чи хоча б одна з його ляльок? Саме тому головний персонаж почувається кепсько: «Боже, який же я самотній. Який я нещасний, хто б тільки знав». Здається, лавина з торішнього снігу таки накрила персонажа з головою.

...Напівтемрява. На сцені з декорацій лише стілець і драбина, а все інше створене фантазією. Актори, наче факіри, породжують світ, у який починаєш вірити. Перед очима виринають і варшавські вулички, і тарілки, якими відвідувач жбурляє в офіціанта. Вистава твориться з деталей: тембру голосу, погляду, жестів, міміки акторів. Музичний супровід додає атмосферності, занурює в сюжетну канву.

А що говорити про пластику акторів! Здається, кожен рух відточений, продуманий до дрібниць. Хореографія збагачує дію, підкреслює характерність персонажів. Чого тільки варта поява Аманди в образі амазонки. Це баланс між шаманським чаклуванням, читанням репу (що було дуже несподівано), тваринною пластикою. Заворожує ляльковість Міїних рухів, не можна відвести очей від силуету Мірабелі, коли вона, мов сирена, танцем затягує у свої тенета. А скільки грації, пристрасті, напруги в танго Альфонсо та офіціантки!

Якби мене запитали, на який напій схожа вистава «Торішній сніг», я б відповіла, що на каву з перцем і пінкою ностальгії. Це ніби довгий сон, що межуює з реальністю, боротьба червоного й чорного, прагнення наздогнати потяг, який пішов. І знаєте, що? Після закінчення вистави кожен помічає в долонях сніжинку, яка скоро стане краплею. Торішньо сніжить...